

TOELICHTING BIJ ONTWERP PEILBESLUIT
VEERSE MEER

RIJKSWATERSTAAT ZEELAND

maart 2007
110502/WA7/53/201240/001

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Huidige situatie waterbeheer	5
3	Gewenste situatie	7
4	Uitvoering peilbesluit	11
5	Reactie op zienswijzen	14

HOOFDSTUK

1 Inleiding

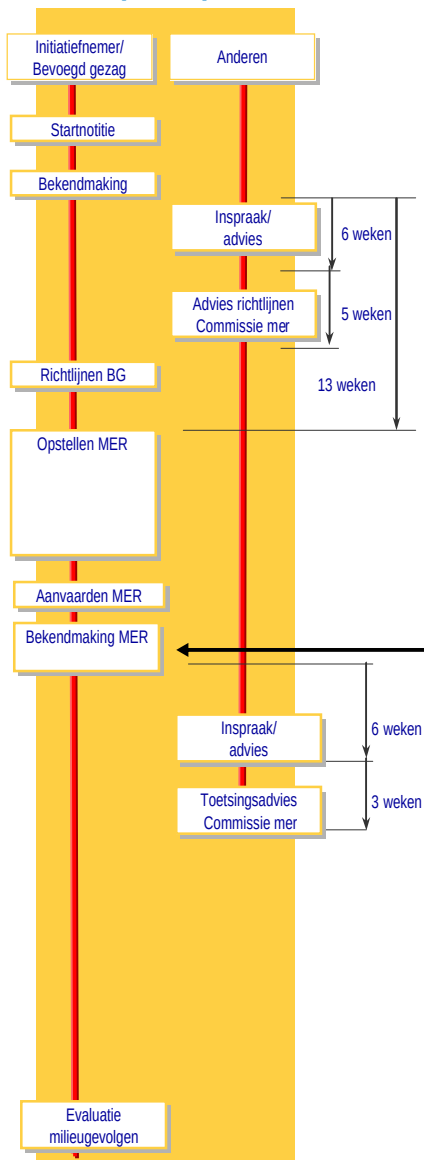
Rijkswaterstaat Zeeland is belast met het peilbeheer van het Veerse Meer. Volgens de Uitvoeringsregeling Waterhuishouding, artikel 11 stelt de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat een peilbesluit vast voor een aantal Rijkswateren, waaronder het Veerse Meer. Het peil op het Veerse Meer wordt sinds haar ontstaan gekenmerkt door een zomer- en een winterpeil.

Om de ecologische en recreatieve potenties van het Veerse Meer beter te benutten wil beheerder Rijkswaterstaat een aangepast peilbeheer voeren, waarbij het winterpeil verhoogd wordt. Hiervoor zijn alternatieven van een peilverhoging van 0,50 m en 0,30 m onderzocht. Het zomerpeil blijft ongewijzigd, maar wordt met dit peilbesluit wel geformaliseerd. Om het aangepaste peilbeheer te realiseren, dient een peilbesluit voor het Veerse Meer te worden opgesteld. Een peilverandering van meer dan 16 cm is een activiteit waarvoor het volgen van een m.e.r.-procedure (milieueffectrapportage) verplicht is. Als onderdeel van deze procedure en voorafgaand aan het peilbesluit is daarom eerst een milieueffectrapport (MER) opgesteld. (MER peilbeheer Veerse Meer, effecten van een hoger winterpeil, Rijkswaterstaat Zeeland & Provincie Zeeland, februari 2007).

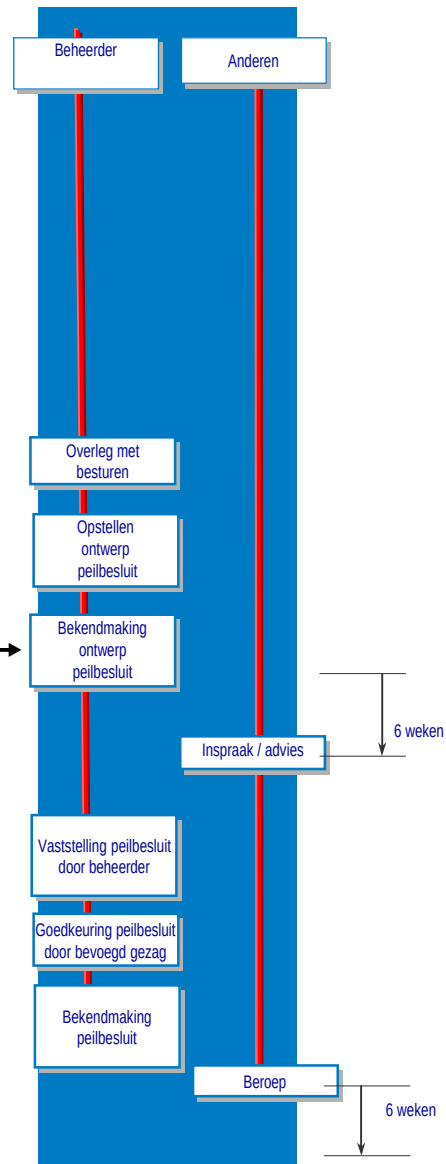
Het MER beoogt een objectieve presentatie te geven van de informatie over de (milieu)gevolgen van de verschillende onderzochte peilalternatieven voor het Veerse Meer. Op basis van deze informatie en inspraakreacties wordt een besluit genomen over het gewenste peil op het Veerse Meer. Uitgangspunt voor dit peilbesluit is een door Rijkswaterstaat gekozen voorkeursalternatief. Dit voorkeursalternatief is gebaseerd op alternatief 3 uit het MER. In het vervolg van deze rapportage, zal met voorkeursalternatief, alternatief 3 uit het MER bedoeld worden. De belangrijkste vier conclusies van de alternatieven en de onderlinge effectbeoordeling uit de MER zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

Na aanvaarding en openbare kennisgeving legt de Staatssecretaris van Verkeer & Waterstaat op grond van artikel 7:30 van de Wet milieubeheer het MER en het ontwerp-peilbesluit gelijktijdig gedurende 6 weken ter inzage. Tevens wordt de wettelijke adviseurs, waaronder de commissie voor de milieueffectrapportage om advies gevraagd. Op basis van de zienswijzen en de toetsingsadviezen wordt het ontwerp-peilbesluit door de Staatssecretaris van V&W binnen acht weken na afloop van de 6 weken termijn vastgesteld (art. 15 Uitvoeringsregeling waterhuishouding). Het vastgestelde peilbesluit wordt ter inzage gelegd en binnen een termijn van 6 weken kan er door belanghebbenden beroep ingesteld worden bij de rechtbank. Als niemand beroep aantekent, is het peilbesluit onherroepelijk. In onderstaand figuur is de samenhang tussen de MER en het ontwerp-peilbesluit weergegeven.

Milieueffectrapportage (m.e.r.)

Peilbesluit

HOOFDSTUK 2 Huidige situatie waterbeheer

Het Veerse Meer

Als onderdeel van de Deltawerken ontstond in 1961 het Veerse Meer. Door de aanleg van de Zandkreekdijk (1960) en de Veerse Gatdijk (1961) werd het Veerse Gat afgesloten van de Oosterschelde en de Noordzee en ontstond een brakwater meer zonder getij. De gronden (schorren, slikken, platen en eilanden) in en langs het Veerse Meer werden ingericht voor landbouw, recreatie en natuur.

Met een hoog zomerpeil (NAP $-0,1$ m) en een laag winterpeil (NAP $-0,6$ m) werd de waterhuishouding van het Veerse Meer afgestemd op landbouwfunctie van het Veerse Meer gebied en de recreatievaart in het zomerseizoen. Het peilbeheer dat in de jaren '60 is ingesteld is nog steeds actueel.

Peilbeheer

Het huidige peilbeheer voor het Veerse Meer streeft naar een zomerpeil van NAP $-0,1$ m en een winterpeil van NAP $-0,6$ m. Door getij en weersomstandigheden (wind en neerslag) fluctueert de waterstand in de praktijk rondom de genoemde streefpeilen.

Sinds de ingebruikname van het doorlaatmiddel Katse Heule kent het Veerse Meer weer een beperkte mate van getij. Door de besturing van het doorlaatmiddel (open of dicht) is de fluctuatie door het getij op het Veerse Meer maximaal 10 cm bij zomerpeil. Vanwege het lagere winterpeil is het getij in de winter maximaal 6 cm. Incidenteel kunnen door weersomstandigheden grotere schommelingen voorkomen.

Overtollig water uit de omliggende polders wordt via de gemalen naar het meer afgevoerd, dit heeft invloed op het waterpeil van het Veerse Meer. In perioden met veel neerslag is deze aanvoer hoog, in droge perioden is deze aanvoer laag. Ook de wind veroorzaakt fluctuaties in de waterstand door opwaaiing (windverhang).

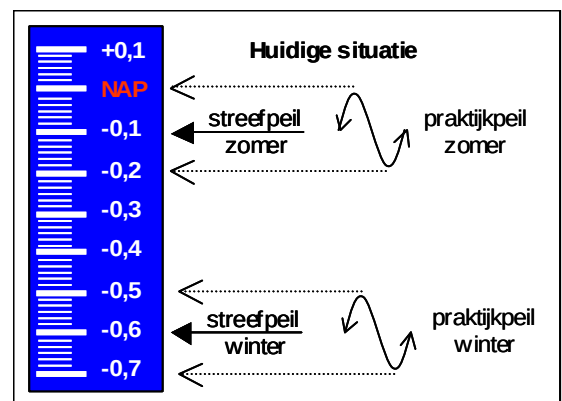
Figuur 2.1

Huidig peil Veerse Meer

Door alle invloeden heeft het Veerse Meer een dynamisch peil. Daarom wordt gesproken van:

- § een streefpeil: de waterstand waarop het peilbeheer zich richt;
- § een praktijkpeil: de fluctuatie in de waterstand rondom het streefpeil.

Het Veerse Meer kent een zomerpeil (een week voor Goede Vrijdag, doch uiterlijk 1 april, tot en met de maandag na de herfstvakantie in Zeeland) en een

winterpeil. In de regel is één week tot tien dagen nodig om het gewenste peil te bereiken. Het streefpeil in de zomer is NAP –0,1 m, met een praktijkpeil dat varieert tussen NAP en NAP –0,2 m (zie figuur). Het doorlaatmiddel wordt zodanig bediend dat het peil normaal gesproken ligt tussen NAP en NAP –0,1 m. Alleen wanneer extreem veel neerslag wordt verwacht wordt het peil incidenteel tot NAP –0,2 m verlaagd, zodat een buffer wordt gecreëerd. Het winterstreefpeil is NAP –0,6, met fluctuaties tussen NAP –0,7 m en NAP –0,5 m vanwege de lichte getijwerking via het doorlaatmiddel Katse Heule. Alleen bij extreme weeromstandigheden kan het peil boven NAP –0,5 komen.

Het peil wordt in normale omstandigheden via het doorlaatmiddel Katse Heule gehandhaafd. Bij extreme omstandigheden wordt ook de Zandkreeksluis ingezet voor peilbeheer.

HOOFDSTUK

3

Gewenste situatie

Knelpunten bestaande situatie

De bestaande waterhuishouding van het Veerse Meer heeft als gevolg dat de waterkwaliteit en het ecologisch functioneren van het meer niet optimaal zijn. Het seizoen voor de recreatievaart is door het lage winterpeil relatief kort.

Sinds 2004 wordt met een doorlaatmiddel in de Zandkreeksluis water uitgewisseld tussen het Veerse Meer en de Oosterschelde. De waterkwaliteit is daarmee sterk verbeterd. Een deel van de waterhuishoudkundige problemen is verholpen met het doorlaatmiddel. Uit vooronderzoek blijkt dat – ook sinds het functioneren van het doorlaatmiddel - het peilbeheer tot de volgende knelpunten leidt:

- § de wateruitwisseling met de Oosterschelde is bij winterpeil niet optimaal;
- § in de bij winterpeil droogvallende oeverzone kan zich geen goed ontwikkelde vegetatie en geen stabiel bodemleven ontwikkelen;
- § verdroging van (een deel van de) natuurwaarden door een tegennatuurlijk peilverloop;
- § de belevings- en gebruikswaarden voor de recreatie en scheepvaart zijn bij winterpeil niet optimaal.

Om de ecologische en recreatieve potenties van het Veerse Meer beter te benutten en meer aan te sluiten bij de functies van het gebied is een aangepast peilbeheer noodzakelijk.

Vergelijking alternatieven uit MER

Na de uitwerking van de alternatieven en de onderlinge effectbeoordeling zijn de vier belangrijkste conclusies uit het MER:

- § Met een jaarrond hoog waterpeil op het Veerse Meer (alternatieven 1 en 2) zijn de doelstellingen – verbeteren waterkwaliteit, goed ecologisch functioneren van de ondiepe oeverzone en goede bevaarbaarheid en bereikbaarheid in de winter - het beste te verwezenlijken. Bij alternatief 3 treden, in vergelijking met het nulalternatief, wel enige verbeteringen op ten aanzien van de genoemde doelstelling. De verbeteringen zijn bij alternatief 3 echter duidelijk minder dan bij de alternatieven 1 en 2.
- § Bij een hoog winterpeil zonder noodpeil (alternatief 1) kan bij extreme weersomstandigheden inundatie ontstaan in de laagst gelegen buitendijkse gebieden. In deze situatie kan in extreem natte en stormachtige perioden een deel van de woonbebouwing op de Schotsman (Noord-Beveland) worden geconfronteerd met wateroverlast. Deze inundatie treedt bij alternatief 2 en alternatief 3 niet op.
- § Bij alle alternatieven kunnen de negatieve effecten door grondwaterstandverhoging voor de landbouw geheel worden gecompenseerd. De hiervoor benodigde inspanning - verbetering drainage - is bij de alternatieven 1 en 2 groter dan bij alternatief 3. Risico's voor de landbouw worden verder beperkt door de compenserende maatregelen te

dimensioneren op het (hogere) winterpeil van alternatief 1 en 2 en het monitoren van grondwaterstanden, zoutgehaltes en landbouwgewassen in de periode 2007-2015.

- § Bij de alternatieven 1 en 2 kunnen de negatieve effecten door grondwaterstandverhoging voor de verblijfsrecreatie/ permanente bewoonde bebouwing op de Schotsman alleen met ingrijpende maatregelen worden gecompenseerd. Ook voor alternatief 3 dienen ingrijpende maatregelen op deze locatie te worden uitgevoerd. In de huidige (zomer)situatie is er al een knelpunt in de waterbeheersing van dit park. Door in overleg met de diverse partijen het gebied in te richten op de winterpeilen van alternatief 3 liggen er kansen om de waterbeheersing voor zowel zomer als winter op orde te brengen.
- § Bij alle andere terreinen met verblijfsrecreatie en overige bebouwing kunnen de effecten van grondwaterstandverhoging relatief eenvoudig worden gecompenseerd. De hiervoor noodzakelijke inspanning is bij de alternatieven 1 en 2 groter dan bij alternatief 3.
- § Bij uitvoering van alternatief 1 en 2 is de kans aanwezig dat de omvang van de zoetwaterbel afneemt. Dit treedt niet op bij alternatief 3.

Op basis van deze conclusies kan gesteld worden dat de alternatieven 1 en 2 de meeste positieve milieu- en natuureffecten hebben (zie ook hoofdstuk 4 van het MER). Deze twee alternatieven veroorzaken tevens de meeste negatieve effecten voor de landbouw en de verblijfsrecreatie. Alternatief 3 heeft beperkt positieve milieu- en natuureffecten en beperkt negatieve effecten voor de landbouw en de verblijfsrecreatie, waarvoor compenserende maatregelen voorhanden zijn.

Realisatie gewenste situatie

Om de knelpunten te verminderen wordt op de korte termijn een beperkte en stapsgewijze verhoging van het winterpeil doorgevoerd, inclusief de benodigde compenserende maatregelen ten aanzien van gemaalcapaciteit, drainage, oevers en steigers. Voor alle optredende negatieve effecten zijn compenserende maatregelen voorhanden. De effecten voor de gebruiksfuncties van een hoger winterpeil worden gemonitord.¹

Fasering instelling peil

Het instellen van het voorkeursalternatief voor de korte termijn vindt plaats in stappen. Op hoofdlijnen omvat dit het volgende.

- § Gefaseerd uitvoeren van compenserende maatregelen (in de periode 2007-2009).
- § In stappen instellen van voorkeurspeil in de winter, zodat de vegetatie zich kan aanpassen aan de peilverandering.
- § Monitoring effecten.

STAPSGEWIJZE INVOERING ALTERNATIEF 3

Richtlijn voor het instellen van de peilen is een stapsgewijze verhoging, zo vroeg mogelijk in de periode 2007-2015. Zorgvuldigheid zal worden geboden door de in het peilbesluit voorgestelde peilopzet afhankelijk te stellen van het afronden van de noodzakelijke compenserende maatregelen in overleg met alle betrokkenen.

¹ In de periode van realisatie van de gewenste situatie zullen onder regie van Waterschap Zeeuwse Eilanden gebiedsplannen worden opgesteld. Dit heeft raakvlakken met de compenserende maatregelen voor de peilwijziging, er zal zoveel mogelijk worden gezocht naar win-win situaties. Dit maakt verder geen deel uit van het peilbesluit.

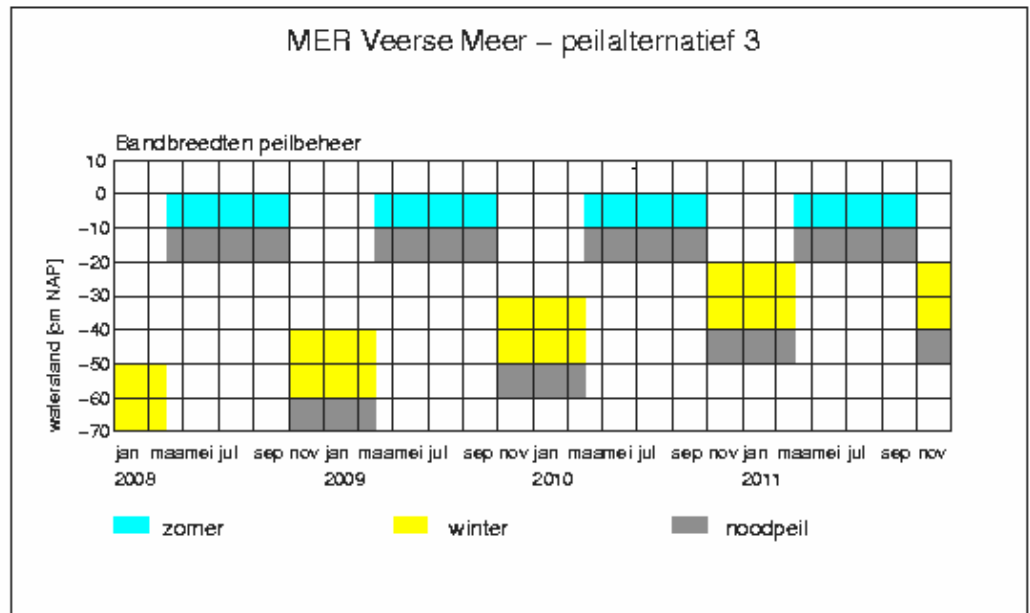
Dit peilbesluit gaat uit van de volgende planning:

- § Najaar 2008: winterpeil NAP – 0,50 m (fase 1)
- § Najaar 2009: winterpeil NAP – 0,40 m (fase 2)
- § Najaar 2010: winterpeil NAP – 0,30 m (fase 3)

Dit peil geldt voor onbepaalde tijd, in 2015 zal het peilbesluit worden geëvalueerd. Zie voor een schematisatie onderstaande figuur.

Figuur 3.2

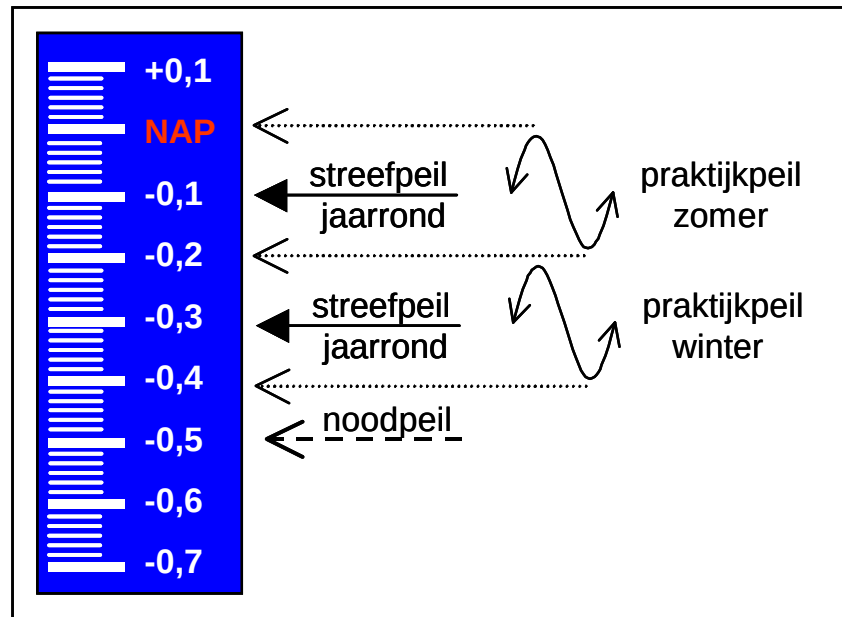
Schematisatie peilverhoging

Net als bij het huidige zomerpeil, is er in de praktijk sprake van een fluctuatie rondom het streefpeil van max. 0,10 m als gevolg van de getijwerking via het doorlaatmiddel Katse Heule. Om te voorkomen dat het peil van NAP 0,0 m wordt overschreden, wordt in extreme omstandigheden getracht een buffer te creëren door het peil te verlagen tot maximaal NAP -0,20m (is het noodpeil). Deze situatie zal echter weinig voorkomen en van zeer korte duur zijn. Het zomerpeil blijft dus ongewijzigd fluctueren tussen NAP 0,0m en NAP – 0,10m.

Figuur 3.3

Schematische weergave peil
Veerse Meer vanaf 2010

Noodpeil

Bij periodes van hevige regenval biedt het voorkeursalternatief de mogelijkheid om het winterpeil tijdelijk te verlagen tot 10 cm. onder de ondergrens van de bandbreedte, zodat water vanuit de omliggende polders beter op het Veerse Meer uitgeslagen kan worden. Hiermee wordt de kans op wateroverlast in de polders teruggebracht. Dit noodpeil bedraagt in het voorgestelde peilbesluit NAP - 0,50 m (vanaf november 2010).

Rijkswaterstaat stelt in samenwerking met het Waterschap een beslisinstrumentarium op.

Beheer

Het beheer van het Veerse Meer is door Rijkswaterstaat beschreven in de 'Beheersinstructie Peilbeheer Veerse Meer voor en na juni 2004'. Deze is in juni 2006 aangevuld. Deze instructie gaat voornamelijk in op procedures en specifieke omstandigheden (voorbeeld: scheepvaart). Bij de voorgestelde peilwijziging blijft er sprake van een zomer- en winterpeil dat via dezelfde middelen als nu (vooral doorlaatmiddel Katse Heule en Zandkreeksluis) ingesteld wordt. Een belangrijke wijziging van het beheer betreft het ontwikkelen van een modelinstrumentarium voor instelling van het noodpeil, en het automatiseren van de Katse Heule.

Daarnaast zal bij de peilwijziging moeten worden nagegaan in hoeverre de beheersinstructie wijziging behoeft voor de procedures voor de beroeps- en recreatiescheepvaart.

HOOFDSTUK

4 Uitvoering peilbesluit

Voor uitvoering van het peilbesluit zijn verschillende werkzaamheden noodzakelijk, die in dit hoofdstuk benoemd zullen worden.

Hierbij is sprake van geen-spijt uitvoering van maatregelen. Dit betekent dat het in het vorige hoofdstuk beschreven voorkeursalternatief het uitgangspunt is, maar dat ervoor gezorgd wordt dat er geen maatregelen genomen worden die na 2015 tot hoge meerkosten zouden leiden als bij een herziening van het peilbesluit tot een vast peil van NAP -0,10 m wordt overgegaan. Dit laatste is geen onderdeel van voorliggend peilbesluit.

In dit hoofdstuk worden jaartallen genoemd van realisatie van de aanpassingen. Deze jaartallen hebben, tenzij anders vermeld, betrekking op de uitvoering van de maatregelen. De voorbereiding dient dus voorafgaand aan dit jaartal plaats te vinden.

Een nadere beschrijving van de uitvoering en een kostenraming is weergegeven in het 'Plan van aanpak uitvoeren maatregelen peilbesluit Veerse Meer, Rijkswaterstaat Zeeland, maart 2007'.

Niet vrij afwaterende gebieden

In onderstaande tabel zijn de werkzaamheden voor bemalen gebieden aangegeven. Dit betreft diverse aanpassingen aan gemalen.

Tabel 4.1

Aanpassingen aan niet vrij
afwaterende gebieden

Gebiedsnaam	Capaciteit (m3/min)	Compensatie capaciteitsverlies alt. 1/2	Al begrote werkzaamheden
Willem	240	27,9%	
Kleverskerke	157	0 bij gebruik noodpomp	
Wilhelmina	96	9,6%	
De Piet	250	10,5%	Civiele aanpassing 2008/2009.
Oostwatering	240	18,1%	
Muidenweg	16	21,3%	
Adriaan	90	2,0%	
Oosterland	98	16,2%	
Oranjeplaat	5,5	0%	
Aalvanger	2,6	<10% ²	elektrische aanpassingen 2008
Jacoba	36	11,9%	bypass realisering: 2007
Sluis Jacobapolder	60, nieuw		

Uitvoering zal vanaf 2009 plaatsvinden, een prioriteitsstelling wordt nog opgesteld door Waterschap Zeeuwse Eilanden.

Nu vrij waterende gebieden – aanleg onderbemalingen

In onderstaande tabel zijn de nu vrij afwaterende polders weergegeven, waar als gevolg van de peilwijziging een onderbemaling noodzakelijk is.

Tabel 4.2

Aanpassingen aan vrij
afwaterende gebieden

Polder	planning uiterlijk
Buitengebied De Piet (gebied 223), nieuwe onderbemaling tenminste 45 ha. Mogelijk ook gebied 222 hierbij betrokken.	2008
Calandpolder (gebied 212), nieuwe onderbemaling tenminste 40 ha	2008
Oranjeplaat (gebied 225)	2010
Egbertus Petruspolder (gebied 221/211)	2009
Goudplaat	<i>te bepalen</i>
Gebied Rancho Grande / Sluis Onrustpolder	<i>te bepalen</i>
Sluis Jacobapolder (nieuw gemaal)	<i>te bepalen</i>

De termijn van realisering van de werken is op het moment van schrijven nog niet nauwkeurig te vermelden.

Oevers en steigers

In de volgende tabel zijn de ingrepen aan oevers en steigers die in beheer zijn bij het waterschap benoemd:

Tabel 4.3

Aanpassingen aan oevers en
steigers waterschap

Aanpassingen oevers en steigers in beheer bij waterschap
Aanpassing bestorting dijkvakken zonder voorland: Ooster- en Nieuwlandpolder, Wilhelminapolder, Oosterlandpolder
Aanpassingen kreukelberm bestortingen
Aanpassingen oeverbestorting
Aanpassingen vooroeververdediging
Bestorten onbeschermd oevers
Aanbrengen zand op asfaltoevers
Aanpassen boothellingen
Strandsuppleties
Aanpassen damwandconstructies
Meerkosten onderhoud steigers

In onderstaande tabel zijn de locaties waar mogelijk aanpassingen aan oevers (dit betreft in de meeste gevallen een eenmalige bestorting) en steigers moeten plaatsvinden aangegeven. De exacte aanpassingen en een prioriteitsstelling moeten nog bepaald worden.

Tabel 4.4

Aanpassingen aan oevers en
steigers particulieren

Aanpassingen oevers en steigers particulieren
Jachthaven Oostwatering (trailerhelling),
Veere Lutjesstrand (200 m) bij de Campveerse Toren
Jachthaven Marina Veere
Bungalowpark Ruiterslaats (1200 m oever met ca 40 steigers en 3 boothellingen),
3 veersteigers (Veere, Kamperland en Kortgene),
belangen van het Zilveren Schor en Buitenplaats Veere, Jachthaven Oranjeplaat en Camping De Witte Raaf

Natuurreservaat De Middelplaten, 4.200 m vooroeververdediging
Jachthaven Wolphaartsdijk
Camping Nederlandse Caravanclub (800 m oeververdediging),
bungalowpark Botterlaan (1.000 m oeververdediging en ca 40 steigers en 3 boothellingen), Jachthaven Delta Marina
Camping Paardekreek (600 m oeververdediging en een 6 tal steigers),
Birkhof (200 m oeververdediging en een steiger, jachthaven Kamperland (steigers en boothellingen)
Camping Schotsman
particuliere schorgrond ter hoogte van Spieringpolder
Oeververdediging van de Zandkreekdijk en de Veersegetdam met de Ioswal
Aanpassing oevers Noord-Beveland (3 km)

Verblijfsrecreatie en bebouwing

Op 8 locaties met bebouwing voor (verblijfs)recreatie zijn aanpassingen nodig bij opzet van het winterpeil van het Veerse Meer. De benodigde maatregelen bestaan vooral uit aanleg van drainage (incl. arbeid en materieel), soms ook uit aanleg van bemalingen, herstraten, en aanpassingen aan riolering.

Onderstaande tabel geeft de locaties en het jaartal van werkzaamheden.

Tabel 4.5

Gebieden met verblijfsrecreatie en bebouwing waar aanpassingen nodig zijn

Locatie	Planning uiterlijk
Scouting terrein	2008/2009
Camping Schotsman	2008/2009
Ruiterplaat	2010
Schotsman	2008/2009
Rancho Grande	2010
Camping de Paardenkreek	2008/2009
Camping de Caravan	2010
Camping de Witte Raaf	2010

Beslisinstrumentarium noodpeil en automatisering Katse Heule

Bij de realisatie van het voorkeursalternatief is Rijkswaterstaat van plan een beslisinstrumentarium te ontwikkelen, waar op basis van weers- en waterstandsvoorspellingen een ondersteuning kan worden gegeven bij de besluiten om het noodpeil in te stellen. De ontwikkeling van dit instrument en de daarop volgende automatisering van doorlaatmiddel Katse Heule maakt deel uit van de aanpassingen ten gevolge van de peilherziening.

Monitoring

Bij invoering van het peilbesluit zal, conform het MER, op tenminste drie punten aanvullende monitoring moeten plaatsvinden:

- § Grondwaterstandveranderingen en chlorideconcentraties
- § Zoetwaterbel tpv vliegveld Midden-Zeeland
- § Ontwikkeling Japanse Oester

Daarnaast zal de al bestaande monitoring (o.a. monitoring waterkwaliteit, monitoring watervogels) gebruikt worden bij evaluatie van de gevolgen van de peilwijziging.

HOOFDSTUK

5

Reactie op zienswijzen

Reactie op ingediende zienswijzen

PM